

Ч. 3 ст. 1172 ЦК України покладає на підприємницькі товариства, кооперативи обов'язок відшкодувати шкоду, завдану їхнім учасником (членом) під час здійснення ним підприємницької або іншої діяльності від імені товариства чи кооперативу.

Зазначена норма пов'язана із правом учасника (члена) товариства брати участь в управлінні товариством, в тому числі вести від імені товариства підприємницьку або іншу діяльність (ст. 116 ЦК); а також з положенням, відповідно до якої виробнича або інша господарська діяльність кооперативу базується на особистій трудовій участі його членів.

Проте, якщо вина особи, відповідальної за завдану шкоду, буде уособлюватися неналежною поведінкою (виною) безпосереднього заподіювача шкоди, до особи можуть бути пред'явлені регресні вимоги відповідно до ст. 1191 ЦК України.

ПРЕДМЕТ ДОКАЗУВАННЯ У СПРАВАХ ЩОДО ЗАХИСТУ ПРАВА НА БЕЗПЕЧНЕ ДЛЯ ЖИТТЯ І ЗДОРОВ'Я ДОВКІЛЛЯ

Боровська ІА., здобувач кафедри цивільного права і процесу НАВС
Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри цивільного права і процесу НАВС Чурпіта Г.В.

Ефективний судовий захист права на безпечне для життя і здоров'я довкілля пов'язаний з дослідженням і встановленням фактичних обставин справи. Застосування матеріально-правової норми судом при вирішенні справи по суті є надважливим елементом для захисту відповідного права, але таке застосування неможливе без встановлення фактичних обставин справи, що становлять предмет доказування.

Згідно з дефініцією, закріпленою у законодавстві, предметом доказування під час судового розгляду є факти, які обґрунтовують заявлені вимоги чи заперечення або мають інше значення для вирішення справи (причини пропуску позовної давності тощо) і підлягають встановленню при ухваленні судового рішення (ч. 1 с. 179 ЦПК України).

В юридичній літературі традиційно поняття «предмет доказування» пов'язують з поняттям «підстава позову». Відмічається, що предмет доказування - це специфічна категорія, яка окреслює коло фактів матеріально-правового значення, що підлягають встановленню для вирішення цивільної справи по суті. Предмет доказування по конкретній цивільній справі досить визначений, на його склад вказує норма матеріального права, яку слід застосовувати в даному конкретному випадку. При цьому обставини, які підлягають доказуванню, впливають з диспозиції норм матеріального права.

Так, враховуючи, що при відшкодуванні шкоди, завданої життю і здоров'ю фізичної особи внаслідок порушення права на безпечне для життя і здоров'я довкілля, застосуванню підлягають ст. 1166, 1167 ЦК України, в предмет доказування входять факти, які підтверджують: заподіяння шкоди життю і здоров'ю фізичної особи; наявність причинного зв'язку між правопорушенням та завданою шкодою; вину правопорушника в заподіянні шкоди (крім передбачених законодавством випадків відшкодування шкоди незалежно від вини);

настання відповідних негативних наслідків для здоров'я і життя потерпілої особи або вини (умислу) потерпілої особи. При цьому, у предмет доказування можуть включатися інші факти в залежності від конкретних обставин справи.

В ході розгляду і вирішення цивільної справи предмет доказування може уточнюватися, а факти, що підлягають доказуванню, змінюватися. Трансформація предмета доказування пов'язана, зокрема, з правом сторони змінити предмет або підставу позову, збільшити або зменшити розмір позовних вимог (ч. 2 ст. 31 ЦПК України).

Таким чином, предмет доказування у справах щодо захисту права на безпечне для життя і здоров'я довкілля обумовлюється нормами матеріального права, якими врегульовані відповідні спірні правовідносини, та характеризується необхідним складом юридичних фактів, які підлягають доказуванню.

ГРУПОВИЙ ПОЗОВ ТА ПРОЦЕСУАЛЬНА СПІВУЧАСТЬ: ДЕЯКІ АСПЕКТИ СПІВВІДНОШЕННЯ

Миколаєць В.А., ад'юнкт кафедри цивільного права і процесу НАВС
Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри цивільного права і процесу НАВС Чурпіта Г.В.

Законодавство нашої держави на сьогоднішній день не містить норм, які б регулювали підстави та порядок пред'явлення позову до суду про захист прав, свобод та інтересів групи осіб, хоча така необхідність дедалі більше стає очевидною. Інститут групового позову може застосовуватись в будь-якій сфері суспільного життя, де виникають спірні питання права або факту, що є спільними для широкого кола осіб.

Слід зазначити, у науці цивільного процесуального права ще й досі відсутнє єдине розуміння групового позову, а також його співвідношення із спорідненим інститутом процесуальної співучасті. Деякі вчені ототожнюють груповий позов з процесуальною співучастю. Інші автори відзначають значну кількість відмінностей між процесуальною співучастю та груповим позовом, серед яких - призначення зазначених процесуальних інститутів. Так, на погляд Ю.Ю. Трача, завдання інституту співучасті - врегулювання відносин між кількома співучасниками, а призначення групового позову - встановлення особливостей пред'явлення, розгляду, вирішення та виконання однотипних вимог значної кількості осіб. Тому груповий позов - не просто множинність осіб в цивільній справі, а особливий вид позовного провадження, що регулює пред'явлення, розгляд, вирішення та виконання вимог значної кількості осіб. Треті вважають групові позови своєрідним «гібридом» співучасті та представництва.

На наш погляд, при визначенні сутності групового позову слід виходити із юридичної природи позову як зверненої до суду вимоги про захист порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів. Отже, груповий позов, як і будь-який інший позов, і є саме такою вимогою. Водночас, на відміну від позову у загальному розумінні цієї правової категорії, для групового позову є властивою множинність осіб на боці позивача, адже, на наш погляд, груповий